

Kalaisí pea 'oku mou ["hoko 'o hangē ko Hono finangalo."]¹¹

Fakamālō atu ki ho'omou mo'ui angalelei: ki hono fakakau atu kinautolu 'oku mou faikehekehé; anga'ofa ki homou to'ú, kau toulekeleká, ho fāmilí, mo e fānau ikí; ho'omou hoko ko e kaungā'api kiate kinautolu 'oku nau li'ekina mo kinautolu 'oku faingata'a-ia mo lotomamahí. 'I ho'o angalelei, 'okú ke "tataki ai 'a e ni'ihí kehé ki he maama ['a e Fakamo'ui]."¹² Fakamālō atu 'i ho'o fakamanatu mai "oku kamata 'iate au 'a e angalelei."

'Oku ou 'ilo ko Palesitēni Tōmasi S. Monisoní ko e palōfita ia 'a e 'Otuá 'a ia ne hoko 'ene mo'ui ko ha sippinga 'o e angalelei 'a ia te tau lava 'o ako mei ai. Muimui 'i hotau palōfitá. Ako mei he'ene sippingá pea fakafanongo ki he'ene ngaahi leá. 'Oku ou tui ki he ongoongolelei 'o Sīsū Kalaisí, pea 'oku ou 'ilo kuo toe fakafoki mai 'a e lakanga fakataula'eikí ki he māmaní 'ia Siosefa Sāmita.

'Oku ou 'ilo 'oku mo'ui hotau Fakamo'ui pea 'okú Ne 'ofa 'iate kitautolu takitaha. Kuó Ne foaki 'Ene mo'ui ma'atautolu kotoa. 'Oku ou lotua ke tau fakatefito 'etau mo'ui 'ia Sīsū Kalaisi mo "muimui 'i Hono halá" 'aki 'etau fe'ofa'aki mo e fetokoni'aki.¹³ 'I hono fai iá, 'oku ou 'ilo te tau lava 'o ngaohi e māmaní ko ha feitu'u lelei ange koe-'uhí, "Oku [tau] tui 'oku totonu ke . . . angalelei."¹⁴ Ko 'eku fakamo'oni ia, 'i he huafa 'o Sīsū Kalaisí, 'ēmeni. ■

MA'U'ANGA FAKAMATALÁ

1. Vakai, Ngaahi Tefito 'o e Tui 1:13.
2. Vakai, *Oxford English Dictionary Online*, 2nd ed. (1989), "benevolent," oed.com.
3. "Ko e Anga'ofá 'e Kamata 'Iate Au," *Tohi Hiva 'a e Fānau*, 83.
4. "Guardians of Virtue," *Strength of Youth Media 2011: We Believe* (DVD, 2010); lava foki ke ma'u atu 'i he lds.org/youth/video/youth-theme-2011-we-believe.
5. Luke 10:25, 27, 29, 30, 33–35.
6. Jerry Earl Johnston, "The Unity in a Ward's Uniqueness," *Mormon Times*, Feb. 9, 2011, M1, M12.
7. Thomas S. Monson, "Ke ke Ma'u ha Lototo'a," *Liahona*, Mē 2009, 123.
8. "Malu'i 'o e Angama'á."
9. *Ki Hono Fakamālohia 'o e To'u Tupú* (tohi, 2002), 10–11.
10. Vakai, Ma'ake 10:16.
11. "Malu'i 'o e Angama'á."
12. "Malu'i 'o e Angama'á."
13. "Malu'i 'o e Angama'á."
14. Ngaahi Tefito 'o e Tui 1:13

Fai 'e Elaine S. Dalton

Palesitēni Lahi 'o e Kau Finemuí

Malu'i 'o e Angama'á

Teuteu leva ke ke taau ke ma'u e ngaahi tāpuaki kotoa 'oku fakatatali atu 'i he temipale mā'oni'oni 'o e 'Eikí.

'Oku 'i ai e taimi 'oku 'ikai fa'a mafakamatala'i ai e ongo 'oku tau ma'ú. 'Oku ou lotua 'e fakamo'oni'atu 'e he Laumālié ki homou lotó 'a ho tupu'anga fakalangí mo ho fatongia ta'engatá. Ko e 'amanaki lelei'anga kimoutolu 'o 'Isilelí. Ko e ngaahi 'ofefine fili mo faka'e'i'eiki kimoutolu 'o 'etau Tamai Hēvani 'ofá.

Ne u ma'u ha faingamālie he māhina kuo 'osí ke u 'alu ki ha mali temipale 'a ha finemui ne u 'ilo'i talu hono fā'ele'i. 'I he'eku tangutu he loki silá 'o vakai ki he fetapaki e maama 'o e temipalé, ne u manatu ai ki he 'aho ne u 'uluaki fuofua ai iá. Na'e fakatui 'e he'ene fa'eé hano ki'i kofu hina. Ne u pehē ko e taha ia 'o e fanga ki'i pēpē faka'ofa'ofa taha kuó u mamata aí. Hili ia ne hū mai e finemuí ni 'okú ne kofu hinehina mai. Na'e malama hono fongá pea fiefia. 'I he'ene hū mai ki he loki, ne u faka'amu 'e lava ke sioloto atu e finemui kotoa pē ki he momeniti ko iá mo ne faifeinga ke mo'ui taau ma'u pē pea tauhi 'a e ngaahi fuakava toputapú mo ma'u e ngaahi ouau 'o e temipalé, ko e teuteu ke ne fiefia 'i he ngaahi tāpuaki 'o e hakeaki'í.

'I he tū'ulutui e ongo me'a malí 'i he 'ōlita toputapú, ne na ma'u ha ngaahi tala'ofa 'oku mahulu atu ia 'i he mahino fakamatelié, 'a ia te ne faitāpuekina, fakamālohi'i mo tokoni'i

kinaua 'i he'ena fononga he matelié. Ko e taha ia 'o e ngaahi momeniti fakangalongata'a ne fiefia kotoa ai 'a e langí. 'I he vakai e ongo me'a malí fo'ou ki he ongo sio'ata lalahi he loki, na'e fehu'i ki he tangata malí pe ko e hā 'okú ne vakai ki ai. Na'á ne pehē ange, "Ko kinautolu kotoa kuo mu'omu'a 'iate aú." Ne na vakai fakatou'osi leva ki he sio'ata he tafa'aki holisi 'e tahá pea lea lo'imata'ia mai e ta'ahine malí, "'Oku ou mamata kiate kinautolu 'e muiaki maí." Na'á ne mamata ki hono fāmilí he kaha'ú—ki hono hakó. 'Oku ou 'ilo'i na'e mahino kiate ia 'a hono mahu'inga ke tui ki he mo'ui angama'á mo e angamā'oni'oni. 'Oku 'ikai ha me'a faka'ofa'ofa ange ke te vakai ki aí, ka ko ha ongo me'a malí, mateuteu lelei 'okú na tū'ulutui fakataha he 'ōlita 'o e temipalé

'E teuteu'i kimoutolu ki he temipalé lolotonga ho'omou kei 'i he Kau Finemuí. Te mou ma'u ai 'a e ngaahi tāpuaki 'oku totonu ke mou ma'u 'i ho'omou hoko ko ha 'ofefine pelepelengesi 'o e 'Otuá. 'Oku 'ofeina kimoutolu 'e he Tamai Hēvani pea 'okú Ne finangalo ke mou fiefia. Ko e founa ke fakahoko 'ení ko e "'a'eva 'i he ngaahi hala 'o e angama'á"¹ pea "pikitai ki he ngaahi fuakava 'a ia [kuó ke] faí."²

'E kau finemui, 'i ha māmaní 'oku

fakautuutu ai e anga'ulí, fakaoleole'i ai e koví, ngaohikovia 'o e hou'eiki fafiné pea mo mio'i ai e ngaahi fatingiá, kuo pau ke mou tu'u hake 'o malu'i kimoutolu, homou fāmilí pea mo kimoutolu kotoa 'oku mou feohí. Kuo pau ke mou malu'i 'a e angama'á.

Ko e hā 'a e angama'a pea ko e hā 'a e tokotaha malu'i? "Ko e angama'á ko ha sīpinga ia 'o e fakakaukaú mo e 'ulungāangá 'oku fakatefito 'i he ngaahi tu'unga 'ulungāanga ma'a mo mā'olungá. 'Oku kau ai e mo'ui ma'á mo e haohaoá.³ Pea ko e hā 'a e tokotaha malu'i? Ko e tokotaha malu'í, ko ha taha 'okú ne malu'i, päletu'a mo 'aofi ha me'a.⁴ Ko ia, 'i ho'omou hoko ko e tokotaha malu'i 'o e angama'á, te mou malu'i ai 'a e mo'ui ma'á he 'oku toputapu e mālohi ke fakatupu 'a e mo'ui matelié pea ko ha mālohi fungani ia kuo pau ke malu'i kae 'oua kuó ke mali. 'Oku fie ma'u e angama'á ki he takaua mo e tatakí 'a e Laumālie Mā'oni'oni. Te mou fie ma'u 'a e tatakí ko iá kae lava ke mou folaua lelei e māmani 'oku mou nofo aí. 'Oku fie ma'u e angama'á ki he hū ki he temipalé. Pea 'oku fie ma'u ia ka te taau ai ke tu'u 'i he 'ao 'o e Fakamo'uí. 'Oku mou teuteu he taimí ni ki he taimi ko iá. 'Oku mahu'inga 'a e Fakalalaka Fakatāutahá mo e ngaahi tu'unga mo'ui 'oku ma'u 'i he *Ki Hono Fakamālohia* 'o e *To'u Tupú*. 'E hanga 'e hono mo'ui'aki e ngaahi tefito'i mo'oni 'i he tohí 'o fakamālohia mo tokoni'i koe ke

ke "[taau mo e pule'angá]."⁵

Ne fili ha kau finemui mei 'Alapaini 'i 'Iutā he fa'ahita'u māfaná, ke nau "taau mo e pule'angá." Ne nau fili ke fakatefito 'enau tokangá 'i he temipalé 'aki 'enau lue mei he Temipale Teleipa 'Iutaá ki he Temipale Sōlekí, 'a ia ne maile 'e 22, 'o hangē ko ia ne fai 'e ha taha 'o e kau paioniá ko Sione Lou Moila. Ko Misa Moilá ko ha tufunga sima na'e ui 'e he palōfita ko Pilikihami 'Iongí ke ngāue 'i he Temipale Sōlekí. Na'á ne lue lalo he uike takitaha 'i ha maile 'e 22 mei hono 'apí ki he temipalé. Ko e taha 'o 'ene ngāue ke tongitongi e kupu'i lea ko e "Mā'oni'oni ki he 'Eiki" 'i he tafa'aki fakahahake 'o e Temipale Sōlekí. Na'e 'ikai faingofua pea na'e lahi ha ngaahi faingata'a ke ne ikuna'i. Ne a'u ki ha taimi ne 'akahi ai 'e ha'ane pulu 'a hono va'é. Na'e pau ke tu'usi hono va'é he na'e 'ikai ke mo'ui. Ka na'e 'ikai ta'ofi ai ia mei he'ene tukupā ki he palōfitá ke ne ngāue 'i he temipalé. Na'á ne fa'u hano va'e loi pea hili ha ngaahi uike si'i mei ai na'á ne toe lue lalo pē 'i he maile 'e 22 ki he temipalé ke fai e ngāue kuó ne tukupā ke fai.⁶

Na'e fili e kau finemui 'i he Uooti Sita Hila Onó, ke nau lue lalo he mama'o tatau pē ma'á ha taha 'o 'enau ngaahi kuí pea mo ha taha kuó ne ue'i fakalaumālie kinautolu ke nau kei mo'ui taau pē ke hū he temipalé. Ne nau ako he uike takitaha 'i he Mutualé 'i he'enu lue laló mo nau vahevahe 'a

e me'a kuo nau akó pea mo e ngaahi ongo 'oku nau ma'u ki he temipalé.

Ne kamata 'aki ha lotu 'enau lue lalo hengihengia ki he temipalé. Ne ongo kiate au 'enau lototo'á 'i he kamata 'enau lué. Kuo nau mateuteu lelei pea na'a nau 'ilo'i kuo nau mateuteu. Na'e tukutaha 'enau tokangá 'i he'enu tau-mu'á. Na'e hanga 'e he'enu fo'i laka kotoa pē 'o fakataipe mai 'a kimoutolu mo e teuteu 'oku mou fai he taimí ni ke hū ki he temipalé. Kuo kamata ho'omou ako fakatāutahá 'aki e lotu fakatāutaha faka'ahó, lau faka'aho 'o e Tohi 'a Molomoná pea mo ho'omou ngāue'i e Fakalalaka Fakatāutahá.

'I he hokohoko atu e lue lalo 'a e kau finemui ni, na'e 'i ai ha ngaahi me'a na'á ne tohoaki'i 'enau tokangá ka na'a nau tokanga taha pē ki he'enu taumu'á. Na'e ongo'i 'e ha ni'ihí kuo kamata ke fepulopulasi honau va'é pea ongo'i 'e ha ni'ihí kuo kamata ke mamahi honau tuí, ka na'a nau kei lue pē. Ko kimoutolú, 'oku lahi ha ngaahi tohoaki, mamahi pe tūkia'anga 'i homou hala ki he temipalé, ka 'oku mou kei lototo'a mo 'alu pē. Na'e mape'i e hala ne fononga ai e kau finemui ni 'e he'enu kau takí, 'a ia kuo nau 'a'eva mo taki e halá pea mo fakapapau'i e founga malu mo hangatonu taha ke fou aí. 'Oku faka'ilonga'i homou halá pea 'e lava ke ke 'ilo'i pau na'e 'ikai ngata pē he 'a'eva 'a e Fakamo'uí he halá, ka te Ne toe 'a'eva foki ai mo koe—'i he fo'i laka kotoa pē.

Na'e 'i he hala ko 'eni ki he tempalé ha ngaahi tamai, fa'e, kau mēmipa 'o e fāmīlī mo ha kau taki lakanga fakataula'eiki ke nau malu'i kimoutolu. Ko 'enau ngāuē ke fakapapau'i 'oku malu mo hao e tokotaha kotoa pē mei he fakatu'utāmaki. Ne nau fakapapau'i 'oku ma'u 'e he sino 'o e finemui kotoa pē ha vai pea mo ha me'akai ke pukepuke 'aki hono ivi. Na'e 'i ai ha ngaahi ma'u'anga tokoni ne 'oatu 'e he kau taki lakanga fakataula'eiki mo ha feitu'u ke nau mālōlō mo inu ai. 'E kau finemui, 'e hoko ho'omou ngaahi tamai, fa'e, kau pīsopé mo ha tokolahi kehe ko homou kau tauhi 'i ho'omou 'a'eva 'i he hala ki he tempalé. Te nau fai atu ha ui fakatokanga mo tataki homou halá pea kapau te ke lavea pe mamahi'ia pe hē mei he halá, te nau tokoni'i koe.

Ne ongo kiate au he faka'osi'osi 'enau fonongá, 'i he omi honau ngaahi tuonga'ané mo ha kau talavou mo e kaungāme'á ke poupou'i e kau finemui ko 'eni. Na'e hanga 'e ha tuonga'ane ia 'e taha 'o faha hono tuofefine ne fepulopulasi hono va'é, ke fakaa'u 'ene fononga ki he tempalé. 'I he a'usia 'e he kau finemui ni 'enau tamu'á, ne nau fetāngihi he 'enau takitaha a'u ki he tempalé 'o ala atu ki he maka toputapu ko iá mo fai ha tukupā fakalongolongo ke mo'ui taau ma'u pē ke hū ki he tempalé.

Ko e lue lalo ko ia ki he tempalé,

ko ha fakatātā ia 'o e mo'ui. Ne tu'u e ngaahi mātu'á mo e kau taki lakanga fakataula'eiki ke malu'i kinautolu 'i honau halá. Ne nau faiange ha tokoni mo ha poupou. Na'e femalu'i'aki mo fepoupou'aki e kau finemui. Ne mālie'ia e kau talavou 'i he to'a, loto'aki mo e ivi 'o e kau finemui. Na'e fua 'e he tuonga'ané 'a e tuofefine na'e laveá. Na'e fiefia fakataha e ngaahi fāmīlī mo honau ngaahi 'ofefinē 'i he a'u 'enau fonongá ki he tempalé pea nau fakafoki hao kinautolu ki 'api.

Ke mou nofo 'i he hala 'o e tempalé, kuo pau ke mou malu'i ho'omou angama'a fakafa'oituitui, angama'a 'o e ni'ihī kehē pea mo e kakai 'e ni'ihī 'oku mou feohī. Ko e hā hono 'uhingá? Na'e akonaki 'a Molomona 'i he Tohi 'a Molomoná ko e angama'á mo e anga mā'oni'oni 'a e "me'a mahu'inga mo lelei taha 'i he me'a kotoa pē."⁷

Ko e hā ha me'a te mou takitaha lava 'o fai ke mou malu'i ai e angama'á? 'Oku kamata ia 'i ho'o tui te ke lava 'o fai ha liliu. 'Oku kamata ia 'i ho'o fai ha tukupā. 'I he'eku kei talavou, ne u ako ai 'oku 'i ai ha ngaahi fili 'e fie ma'u ke fai tu'o taha pē. Ne u tohi 'eku lisi 'o e ngaahi me'a te u fai *ma'u peé* pea mo e me'a he *'ikai* ke u teitei fai. Ne kau ai e ngaahi me'a hangē ko e: talangofua ki he Lea 'o e Potó, lotu faka'aho, totongi 'eku vahehongofulú, mo tukupā ke 'oua na'á ku teitei li'aki lotu. Ne u fai tu'o taha pē

'a e fili ko iá pea 'i he taimi ne hoko mai ai ha momeniti ke u fai ha filí, ne u 'ilo'i e me'a ke u fai he ne u 'osi fakapapau'i ia ki mu'a. Ka pehē mai hoku kaungāme'a he akó, "Ki'i inu tu'o taha pē, he 'ikai hano maumau," ne u kata pē mo pehē ange, "Ne u 'osi fakapapau'i 'i hoku ta'u hongofulu mā uá he 'ikai ke u fai ia." 'E tokoni hono fai ki mu'a ho'o ngaahi filí ke ke malu'i ai ho angama'á. 'Ofa pē te mou takitaha hiki ha lisi 'o e ngaahi me'a te mou fai *ma'u peé* pea mo e ngaahi me'a he *'ikai* ke mou teitei fai. Peá ke mo'ui 'aki e lisi ko iá.

'Oku 'uhinga foki hono malu'i 'o e angama'á ke molumalu ma'u pē 'a e vala 'okú ke tuí, ho'o leá, ho'o tō'ongá mo hono faka'aonga'i 'o e mītia fakasōsialé. 'Oku 'uhinga hono malu'i 'o e angama'á he 'ikai ke ke teitei text ha fa'ahinga lea pe fakatātā ki he kau talavou 'e iku mole ai meiate kinautolu 'a e Laumālié, honau mālohi 'o e lakanga fakataula'eiki pe ko honau angama'á. 'Oku 'uhinga ia 'oku mahino kiate koe 'a e mahu'inga 'o e angama'á mo ke 'ilo'i ko ho sinó ko ha tempale pea 'oku 'ikai faka'aonga'i e mālohi 'o e fakatupú ki mu'a he malí. 'Oku mahino 'okú ke ma'u ha mālohi toputapu 'oku 'i ai hano fatongia mā'oni'oni ke 'omi ai e ngaahi laumālie kehe ki he māmaní ke nau ma'u ha sino ma'a honau laumālie ta'engatá. 'Oku kau mai ki he mālohi

ko 'enī mo ha laumālie 'o ha taha kehe. 'Okū ke le'ohi ha me'a 'oku "mahu'inga ange ia 'i he ngaahi maka koloā."⁸ Faivelenga. Talangofua. Teuteu leva ke ke taau ke ma'u e ngaahi tāpuaki kotoa 'oku fakatatali atu 'i he tempale mā'oni'oni 'o e 'Eikī.

Ki he ngaahi fa'ē 'oku fakafanongo mai he pōnī, ko e fa'ifa'itaki-anga mahu'inga taha koe ki ho'o fānau finē 'i he teunga tāu mo e angama'ā—fakamālō atu. 'Oua na'ā ke teitei momou ke ako'i ange ko e ngaahi 'ofefine faka'eieiki kinautolu 'o e 'Otuā 'oku 'ikai fakatefito honau mahu'ingā 'i he matamatalelei fakesinō. 'Ai ke nau sio 'okū ke tā ma'u pē e sīpinga totonu 'o e me'a 'okū ke tui ki ai 'i ho'o tō'onga mo e fōtunga fakatāutahā.⁹ Ko e kau malu'i kimoutolu 'o e angama'ā.

Ne u toe kaka he uikē ni 'i he Ensign Peak [Mo'unga 'Enisainī]. Na'e kei hengihengia pea ne u vakai mei he fo'i mā'olunga ko iā ki he Mo'unga 'o e Fale 'o e 'Eikī—'a e Tempale Sōlekī—pea na'e toe mahino lelei ange. Na'e foaki 'e he kau paionīā 'enau me'a kotoa pē ke nau omi ki he tumu'aki 'o e ngaahi mo'ungā ke ta lava 'o ma'u e ngaahi tāpuaki 'o e tempalē pea sila ko ha ngaahi fāmili ta'engata. Ta'u 'e fāngofulu 'o e feilaulāu, ngāue mateakī mo e lue lalo mei 'Alapaini ki he tempalē—ko e hā hono 'uhingā? Koe'uhī ne nau tui 'o hangē ko kimoutolū! Ne nau tui ki ha palōfita. Ne nau tui kuō ne mamata mo fefolofolai mo e 'Otuā mo Hono 'Alo 'ofa'angā. Ne nau tui ki he Fakamo'uí. Ne nau tui ki he Tohi 'a Molomonā. Ko e 'uhinga ia ne nau lava ai 'o lea, "Okū mau tui ki he ngaahi me'a kotoa pē, 'oku mau amanaki lelei ki he ngaahi me'a kotoa pē, kuo mau kātaki'i 'a e ngaahi me'a lahi, pea 'oku mau amanaki ke mau lava o kātaki'i 'a e ngaahi me'a kotoa pē."¹⁰ Ne nau kātēkina ha ngaahi me'a lahi pea te tau lava foki 'o fai pehē. 'Okū tau tui ki he Tefito 'o e Tui fika hongofulu mā tolu, he ko e ngaahi me'a ia te tau taau ai ke hūu ki he tempalē pea tu'u 'i ha 'aho he 'ao 'o 'etau Tamai Hēvanī—kuo fakamo'oni'i, ma'a mo sila'i kinautolu. 'E fie ma'u ai ke ke "[taau mo e pule'angā]"

pea ke ke teuteu he taimī ni mo ma'u ha lototo'a te ke lava 'o fai e ngaahi me'a 'oku faingata'ā.

Kau finemui, 'oku mou kau ki ha ngāue ma'ongo'onga! 'Okū 'ikai ke mou tuēnoa! 'I ho'omou malu'i homou angama'ā mo e mo'ui ma'ā, te mou ma'u ai ha ivi. 'I ho'omou tauhi ho'omou ngaahi fuakavā, 'e tatakī mo malu'i kimoutolu 'e he Laumālie Mā'oni'oni. 'E 'ākilotoa kimoutolu 'e he kau 'āngelō. Na'e fakamanatu mai 'e Palesiteni Monisoni, "Manatu 'i 'oku 'ikai ko kitautolu pē 'oku lele 'i he lova lahi ko 'eni 'o e mo'ui; 'oku 'i ai 'etau totonu ke ma'u e tokoni 'a e 'Eikī."¹¹ Teuteu ki he 'aho ko ia te mou toe omi ai ki he fale 'o e 'Eikī kuo mou taau mo mateuteu ke fai e ngaahi fuakava toputapū. 'I ho'omou

malu'i homou angama'ā, te mou fie kumi ai ki he Fakamo'uí 'i hono fale mā'oni'oni.

'Okū ou fakamo'oni 'oku mo'ui 'a e 'Otuā pea mo Hono 'Alo 'ofa'angā, 'a ia ko hotau Huhu'i ko Sīsū Kalaisī, pea 'oku fakafou 'i he huhu'i mo e mālohi 'o 'Ene Fakalelei ta'e fakangatangata 'a hono tākiekina mo malu'i kimoutolu 'i homou hala ki he tempalē mo ho'omou toe foki ki Hona 'aō. 'Okū ou lotua 'e fakamālohia fakatāutaha kimoutolu ki he ngāue 'e hoko atu he momeniti mahu'inga taha ko iā. Mo'ui ke ke a'usia e 'aho ko ia ne lea ki ai e Tohi 'a Fakahaā, 'a ia te ke "a'eva . . . 'i he kofu hinehina [koe'uhī 'okū ke] 'aonga."¹² 'I he huafa 'o Sīsū Kalaisī, 'ēmeni. ■

MA'U'ANGA FAKAMATALĀ

1. Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 25:2.
2. Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 25:13.
3. *Tohi Fakalalakalaka Fakatāutaha 'a e Kau Finemui* (booklet, 2009), 70.
4. Vakai, thefreedictionary.com/guardian.
5. "Fakatapu 'i Au," *Ngaahi Himi*, fika 64.
6. Vakai, Dieter F. Uchtdorf, "Hiki 'i he Feitu'u 'Okū ke Tu'u Ai," *Liahona*, Nov. 2008, 56.
7. Molonai 9:9.
8. Lea Fakatātā 3:15.
9. Vakai, M. Russell Ballard, "Ngaahi Fa'eē mo e 'Ofefinē," *Liahona*, Mē 2010, 18–21.
10. Ngaahi Tefito 'o e Tui 1:13.
11. Thomas S. Monson, "Ngaahi Fakatetu 'a Ma'ongo'onga" (Faeasaiti 'a e Potungāue Ako 'a e Stasi ma'ā e kakai lalahi kei talavou, 11 Sānuai, 2009), <http://lds.org/library/display/0,4945,538-1-4773-1,00.html>.
12. Fakahā 3:4.

Sao Paulo, Palāsila

